

Μαορί

Εργασία από των Γιώργο Πετράκη της στ' τάξης.

Καταγωγές

- Η Νέα Ζηλανδία ήταν μία από τις τελευταίες περιοχές του πλανήτη που έφτασαν οι άνθρωποι. Πολυνήσιοι ταξιδιώτες πιστεύεται πως μετανάστευσαν στη σημερινή Νέα Ζηλανδία από την ανατολική Πολυνησία κατά το τελευταίο μέρος της 1ης χιλιετίας. Επομένως οι καταγωγές των Μάορι δεν μπορούν να διαχωριστούν από αυτές των Πολυνήσιων προγόνων τους. Αρχαιολογικά και γλωσσολογικά στοιχεία υποδηλώνουν πως πιθανότατα υπήρξαν διάφορα κύματα μετανάστευσης από την Ανατολική Πολυνησία στη Νέα Ζηλανδία μεταξύ του 800 και του 1300. Η προφορική ιστορία των Μάορι περιγράφει την άφιξή τους από την Χαγουαΐκι (μυθική πατρίδα στην τροπική Πολυνησία) με μεγάλα ωκεάνια κανό (waka)

Θρησκεία

Η θρησκεία των Μάορι είναι στενά συνδεδεμένη με τη φύση και τους προγόνους, και όλα τα πράγματα θεωρείται πως έχουν μια δύναμη ζωής ή *mauri*, αφού όλα τα ζώντα όντα συνδέονται από μία κοινή καταγωγή μέσω της *whakapapa* ή γενεαλογίας. Μερικοί άνθρωποι ή αντικείμενα περιέχουν *mana* - πνευματική δύναμη ή ουσία. Σε συμφωνία με την Πολυνησιακή παράδοση, ο Τανγκοαρόα (Tangaroa) είναι ο θεός του ωκεανού και η καταγωγή όλων των ψαριών. Ο Τάνε (Tane) είναι ο θεός του δάσους και η καταγωγή όλων των πτηνών, και ο Ρόνγκο (Rongo) είναι ο θεός των ειρηνικών δραστηριοτήτων και της γεωργίας. Σύμφωνα με κάποιους ανώτατος θεός των Μάορι είναι ο Ιό (Io), ωστόσο η ιδέα αυτή είναι αμφισβητήσιμη. Το **tapu** μπορεί να ερμηνευθεί ως "ιερό", ως "πνευματικός περιορισμός" ή "συνεπαγόμενη απαγόρευση". Περιλαμβάνει κανόνες και απαγορεύσεις. Υπάρχουν δύο είδη ταπού, το ιδιωτικό (σε σχέση με τα άτομα) και το κοινό ταπού (σχετικό με τις κοινότητες). Ένα πρόσωπο, ένα αντικείμενο ή ένα μέρος, που είναι ταπού, δεν πρέπει να ακουμπηθεί από άνθρωπο, σε μερικές περιπτώσεις, ούτε καν να πλησιαστεί (εξ ου και η λέξη μας "ταμπού"). Ένα πρόσωπο, ένα αντικείμενο ή ένα μέρος μπορεί να ιεροποιηθεί με ταπού για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Στις παλαιότερες εποχές, τα υψηλόβαθμα μέλη της φυλής δεν θα άγγιζαν αντικείμενα που ανήκαν σε χαμηλόβαθμα μέλη. Αυτό θεωρείτο "μόλυνση" και τα χαμηλόβαθμα άτομα δεν μπορούσαν να αγγίξουν τα αποκτήματα ενός υψηλόβαθμου ατόμου. Η ποινή ήταν ο θάνατος. Μια παραβίαση του ταπού μπορούσε να είχε φρικτές συνέπειες, περιλαμβανομένων του θανάτου του παραβάτη μέσω αρρώστειας ή στα χέρια αυτού που επηρεάστηκε από την προσβολή. Σε παλαιότερες εποχές το φαγητό που μαγειρευόταν για έναν υψηλόβαθμο σεν μπορούσε να καταναλωθεί από έναν κατώτερο. Το σπίτι ενός αρχηγού ήταν ταπού, και ακόμα και ο αρχηγός σεν μπορούσε να φάει φαγητό στο εσωτερικό του σπιτιού του. Όχι μόνο τα σπίτια των υψηλόβαθμων θεωρούνταν ταπού αλλά ακόμα και τα αντικείμενα που είχαν στην κατοχή τους όπως ο ρουχισμός.

- Το χάκα (**haka**) είναι ένα από τα πολλά είδη ομαδικού χορού ή παράστασης. Εκτελούνται διάφορα χάκα σε σχέση με την περίπτωση. Υπάρχουν χάκα τραγουδιού και χαράς, και πολεμικά χάκα. Υπάρχουν διάφοροι τύποι πολεμικού χάκα - ένα που εκτελείται χωρίς όπλα, συνήθως για να εκφράσει δημόσια ή ιδιωτικά αισθήματα, είναι γνωστό ως "haka tararahi". Ένα άλλο, το *peruperu*, εκτελείται με όπλα. Σε παλαιότερες εποχές, το *peruperu* εκτελείτο πριν από τη μάχη. Σκοπός του ήταν να επικληθεί τον θεό του πολέμου και να προειδοποιήσει τους εχθρούς για τη μοίρα που τους περίμενε. Περιλάμβανε άγριες εκφράσεις προσώπου και γκριμάτσες, το βγάλσιμο της γλώσσας, φούσκωμα των ματιών, γρυλίσματα και κραυγές, και το κούνημα των όπλων. Αν το χάκα δεν εκτελείτο με πλήρη ομοφωνία, αυτό θεωρείτο κακός οϊωνός για τη μάχη. Συχνά οι πολεμιστές πήγαιναν γυμνοί στη μάχη, πέρα από μία πλεκτή από λινάτι ζώνη γύρω από τη μέση. Σκοπός των πολεμιστών ήταν να σκοτώσουν όλα τα μέλη από την εχθρική πολεμική ομάδα, ώστε να μην παραμείνει κανείς επιζών που να πάρει εκδίκηση. Στο σημερινό περιβάλλον ωστόσο, το χάκα εκτελείται ως σημάδι σεβασμού για εκλεκτούς επισκέπτες, ή για να εκφράσει την σημαντικότητα της περίπτωσης. Η εθνική ομάδα ράγκμπυ της Νέας Ζηλανδίας, οι Ολ Μπλακς, εκτελούν ένα χάκα πριν από τους διεθνείς αγώνες ως αντανάκλαση όχι μόνο της σημαντικότητας του παιχνιδιού που θα γίνει, αλλά επίσης για να κινητοποιήσουν τους εαυτούς τους και τους υποστηρικτές τους σε μεγαλύτερες προσπάθειες. Έπειτα έμμεσα, όπως στις μέρες των παλιών στα πεδία μάχης των Μάορι, κάνουν μια φιλοφρόνηση στις διακριτές ικανότητες του αντιπάλου τους.

Χάκα

Τα Μοκο

- Ως πολιτιστική πρακτική το τατουάζ (**tā moko**) ήρθε με τους Μάορι από την Ανατολική Πολυνησιακή εστία, και τα μέσα και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται είναι παρόμοια με αυτά που χρησιμοποιούνται σε άλλα μέρη της Πολυνησίας (βλέπε τον *Buck 1974:296*, που παρατίθεται παρακάτω στο τμήμα παραπομπών). Πιστεύεται πως στην παραδοσιακή κοινωνία πολλοί ή οι περισσότεροι από τους υψηλόβαθμους είχαν τατουάζ, και αυτοί που δεν διέθεταν καθόλου θεωρούνταν άτομα κατώτερου κοινωνικού στάτους. όμως ο Σίμμονς (1997) παρέχει αναφορές για υπηρέτες που είχαν τατουάζ με σχέδια που δήλωναν πως ήταν σκλάβοι ενός ανώτερου αρχηγού. Η απόκτηση των τατουάζ αποτελούσαν σημαντικό ορόσημο για το ταξίδι ενός ανθρώπου στην ωριμότητα και συνοδευόταν από πολλά τελετουργικά και ιεροτελεστίες. Πέρα από τη δήλωση της θέσης και του βαθμού, ένας άλλος λόγος για την πρακτική στην παραδοσιακή εποχή ήταν να καταστήσει το άτομο ελκυστικότερο στο αντίθετο φύλο. Οι γυναίκες δεν είχαν σε τόσο μεγάλο βαθμό τατουάζ: με μερικές εξαιρέσεις, ήταν διακοσμημένα μόνο τα χείλη τους και το πηγούνι τους. Τα πρόσφατα χρόνια έχει σημειωθεί μια αναγέννηση της πρακτικής των τατουάζ και από άντρες και από γυναίκες, ως σημάδι πολιτιστικής ταυτότητας και αντανάκλαση της γενικότερης αναζωογόνησης της γλώσσας και του πολιτισμού.

PAULUS MOPHERS
MIFETUS

Αναγεννηση

- Με την απώλεια του μεγαλύτερου μέρους της γης τους από τους Ευρωπαίους αποίκους, οι Μάορι εισήλθαν σε μια περίοδο παρακμής, και μέχρι το τέλος του 19ου αιώνα θεωρήθηκε πως ο πληθυσμός των Μάορι θα έπαυε να υπάρχει ως ξεχωριστή φυλή και θα αφομοιωνόταν από τον Ευρωπαϊκό πληθυσμό. Η προβλεπόμενη παρακμή δεν συνέβη, και τα επίπεδα πληθυσμού συνήλθαν. Παρά τον μεγάλο βαθμό ανάμειξης μεταξύ των Μάορι και Ευρωπαϊκών πληθυσμών, οι Μάορι μπόρεσαν να διατηρήσουν την πολιτιστική τους ταυτότητα και κατά τις δεκαετίες 1960 και 1970 υπέστη πολιτιστική αναζωογόνηση. Κανένας Μάορι δεν ζεί σήμερα κατά τον παραδοσιακό προ-Ευρωπαϊκής επαφής τρόπο ζωής.
- Κάποιες ευνοϊκές κυβερνήσεις και ο πολιτικός ακτιβισμός οδήγησαν στην αποζημίωση για συγκεκριμένες ιστορικές περιπτώσεις άδικης δήμευσης και παραβίασης άλλων δικαιωμάτων ιδιοκτησίας. Ένα ειδικό δικαστήριο, το Δικαστήριο Γουαϊτάνγκι, εγκαθιδρύθηκε για να ερευνήσει και να κάνει συστάσεις για τέτοια θέματα. Ως αποτέλεσμα των αποζημιώσεων, οι Μάορι σήμερα έχουν σημαντικά συμφέροντα στην αλιευτική και δασική βιομηχανία.

Η Μαορί και η μάχη τα Κρήτης

- Ήρθαν στην Ευρώπη από τη μακρινή Νέα Ζηλανδία, την Πολυνησία και τα νησιά Κούκ, μαζί με το εκστρατευτικό σώμα των Αυστραλών και των Νεοζηλανδών για να πολεμήσουν στο πλευρό των συμμάχων. Πολέμησαν με πάθος, με δύναμη και με εξαιρετικό θάρρος και πολλοί από αυτούς αναδείχθηκαν σαν ήρωες πολέμου. Υπερασπίστηκαν ξένα για αυτούς εδάφη, σαν να είναι η πατρίδα τους.
- Το πρωί της 20ής Μαΐου, μετά από σφοδρό βομβαρδισμό και πολυβολισμό από αεροσκάφη της Λουφτβάφφε, άρχισε η κατά κύματα ρίψη των αλεξιπτωτιστών και η προσγείωση ανεμοπλάνων στην δυτική Κρήτη. Οι ελληνοβρετανικές δυνάμεις αμέσως άρχισαν την εκτόξευση αντιαεροπορικών πυρών, ενώ οι μονάδες πεζικού προσέβαλαν με δραστικά πυρά τους αλεξιπτωτιστές στον αέρα και στο έδαφος. Στο Μάλεμε η ομάδα Κομήτης, υπό τον Υπόστράτηγο Μάιντλ, κατέλαβε την γέφυρα του ποταμού Ταυρωνίτη και το στρατόπεδο της ΡΑΦ, αλλά δεν μπόρεσε να καταλάβει το αεροδρόμιο. Μέχρι τις απογευματινές ώρες η μάχη για το ύψωμα 107, που δέσποζε του αεροδρομίου, ήταν σκληρή, με τους Νεοζηλανδούς να προτάσσουν σθεναρή άμυνα. [...] Τα ξημερώματα της 25ης Απριλίου του 1941 ο Χίτλερ υπέγραψε την διαταγή υπ' αριθμόν 28. Η νήσος Κρήτη, έπρεπε να καταληφθεί από τις δυνάμεις της Βέρμαχτ. ...
- Οι Νεοζηλανδοί πολέμησαν ηρωικά πλάϊ στους Κρητικούς μαχητές το 1941 απέναντι στους ναζί. Τον Μάιο του 1941 η άμυνα αποτελείτο από περίπου 9.000 Έλληνες: τρία τάγματα της V Μεραρχίας του Ελληνικού Στρατού, την Κρητική Χωροφυλακή (μια δύναμη με μέγεθος τάγματος), τη Φρουρά Ηρακλείου (τάγμα άμυνας που αποτελούνταν κυρίως από προσωπικό για μεταφορικές και διοικητική μέριμνα) και υπολείμματα του 12ου και του 20ου ελληνικού τμήματος στρατού (που είχαν καταφύγει στην Κρήτη και είχαν οργανωθεί υπό βρετανική διοίκηση)

τέλος